

Var ref.: LH/RF/166
Bes høyttet ved senere k... 1942

OSLO, den 30. juli 1942.

Fra Avd. Plan og Forskning.

Herr dipl.bergging. Emil Knudsen,
Skivesgt. 3, oppg. B,
Oslo.

Bergverk.

Under henvisning til tidligere konferanse bekreftes herved Deres oppnevning som medlem i Plan- og Forskningskomiteens arbeidsutvalg for spesiell behandling av bergverksindustrien. Utvalget har følgende sammensetning:

dipl.bergging. Emil Knudsen,
høyesterettsadvokat Chr.N. Apenes,
direktør Jakob Hestnes.

Arbeidsutvalget anmodes om, i samarbeid med komiteen,

- 1) å fremkomme med forslag til organisering av næringen, og i forbindelse hermed utløsning av forholdet til Arbeids-
samfundet og Arbeidsgiveravdelingen, samt fremkomme med forslag til ny organisering med styre, arbeidsoppgaver og spørsmål om pliktmedlemsskap samt salgsorganisasjon for denne næring.
- 2) å fremkomme med forslag til tiltak som den aktuelle situasjon gjør nødvendig, for mest mulig å kunne bistå den tyske krigsmakt og samtidig verne om norske interesser, slik at disse kan bli samlet på en for landets interesser hensiktsmessig måte, og i forbindelse hermed ta opp spørsmålet om planleggelsen av nye foretagender.
- 3) å fremkomme med forslag til organisering av forskningen, herunder malmletingen, for denne industri.
- 4) å utrede spørsmålet om hensiktsmessigheten av opprettelse av et Bergverksdirektorat.

Heil og Sæl

For komiteen:

Lars Hasvold

(Lars Hasvold)

NASJONAL SAMLING

OMBUDSMANNEN FOR NÆRINGSLIVET

TORDENSKJOLDSGT. 12 (SJØSIDEN)

TELEFON 14093

Vår ref.: A/HQ/116
Bes benyttet ved senere korrespondanse.

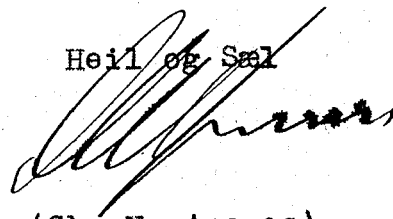
OSLO, den 15. august 1942.

Fra

Herr diploming. Emil Knudsen,
A/S Nordag,
N. Vollgt. 4,
O s l o.

Vedlagt oversender jeg gjenpart av det P.M.,
som vi satte opp under møtet ute hos meg.

Heil og Sæl

(Chr.N. Apenes)

Bilag.

3/2 /110
14/-42

3.1.

Den 13. august 1942 avholdtes hos a.r.-advokat Apenes møte i anledning av at herrene Apenes, Festnes og Knudsen var oppnevnt av Klan- og Forskningskomiteen på vegne av Handelsdepartementet til å følge skrivelse av 30. juli 1942 å komme med en utredning om bergverksene.

Pilstede var samtlig tre herrer av utvalget.

Forskningskomiteens brev av 30. juli 1942 blev referert. Man blev deretter enig om følgende arbeidsordning:

1. Apenes klarlegger hvordan næringsens organisasjon er ved konferanse med Bergverkenes lands sammenslutning og Handelsdepartementet.
2. Apenes skal likeledes istandbringe en oversikt over hvem der eier grubene av innlendinger eller utlendinger a) pr. 5/4 1942, b) idag.
3. Apenes fremkommer med en oversikt over forholdet mellom arbeidsgiveravdelingen og industriavdelingen i Bergverkenes lands sammenslutning. Han skal fremkomme med forslag til oppdeling av disse interesser i overensstemmelse med de tidligere foreliggende planer fra Sabuassamenen.
4. Lantlige medlemmer bringer hver inden for sin krets en redegjørelse for hvordan fremmed rett er. Derlig bør undersøkes hvordan skandinavisk, finsk, tysk og engelsk rett er idag.
5. Festnes fremkommer med oversikt over hvordan næringsen idag er organisert innenfor statens administrasjon. Likeså hvordan forskningen er organisert.
6. Knudsen fremkommer med en redegjørelse for hvordan opplæringen innen næringsen er idag og hvordan den bør være og avers

7. Knudsen redegjør for hvordan salget har vært, hvordan det er idag, hvordan det bør være og hvorfor.

8. Knudsen fremkommer med en oversikt over næringsens stilling i den utstrekning det har interesse i forhold til punkt 2 i oppdraget og med forslag til de tiltak som han der mener er aktuelle.

9. Hestnes fremkommer med forslag til organisering av forskningen, herunder malmletningen, slik som det er begjert i oppdragets punkt 3.

10. Punkt 4. i oppdraget utstår.

Det forutsettes så at stoffet oversendes Apenes som da kan foreta fornøden fordeling. Forslagsvis nytt møte den 22/8. Knudsen blir borte til 6. august.

Bergverkenes Landssammenslutning/Konferanse kontorsjef Rogstad.

Rogstad opplyser at Bergverkenes Landssammenslutning er stiftet i 1916, og da med formål å være fellesorganisasjon for samtlige bergverk, både når det gjaldt industriens fellesformål i forhold til statsmyndighetene og når det gjaldt arbeidsgiverspørsmål. Det var den opp til 1928. Fra 1928 til 1934 ble der foretatt en oppdeling som gjorde at man i realiteten skulle legge ned industriens andel og bare opprettholde arbeidsgiverandelen. Fra 1939 til 1941 har gruppen industri gjenopptatt sin virksomhet. Den hele tid har det vært en kontorsjef for det hele, nemlig Rogstad, og felles personal. I 1941, på grunn av plassforholdene, gikk industri-andelen ut og er nå hos foreningens formann, direktør Björnstad, med Rogstad som konsulent. I de siste år har hver enkelt gruppe hatt eget budsjett og har for så vidt intet fellesvirke i det hele tatt, bortsett fra personalet, som for så vidt er felles, men allikevel blitt fullt utnyttet i Arbeidsgiverforeningen. Jeg får vedtekter oversendt, likeledes en redegjørelse for hvordan driften har vært, samt budsjetter og regnskaper.

Foreningen har for tiden 19 medlemmer og har dermed alle store i gruppen. Der kommer så en del mindre i tillegg, av mer eller mindre ønskelig karakter, fordi det formentlig må sies å være dögndrifter. Hvem det er som er aksjonærer i bedriften, og hvem det er som har greie på hvordan aksjestokken er sammensatt, vet ingen annen enn bedriften selv. Det vesentligste er svenske og tyske interesser, plus en del engelske. Den utenlandske kapital har imidlertid ikke fått noe aksjeutbytte på mange mange år, og den har heller ikke ydet noe tilskudd til driften. Der nevnes Sulitjelma - det er Fearnleys gruppe - Orkla, som er det samme, Björkåsen - svensk, Syd-Varanger - blandet, Dunderland og Killingdal - engelsk, likeså Skalaland.

Industrigruppene har en rekke spørsmål oppe til løsning, f.eks. silikosesaken. Den bør drives av industrigruppen, mente Rogstad. Videre har man geofysisk malmleting, hvor et utvalg er nedsatt til å tilrettelegge den. Det består av professor Dahl, direktør Lange og dosent Carstens. Dessuten har man et bergverksutvalg fra Administrasjonsrådets tid, der består av Kjell Lund, Thorry Kier og N.I. Borchgrevink, adr. Grini.

De tyske myndigheter betaler idag som hovedprinsipp det det koster å drive det ut, plus en rimelig fortjeneste til grupen. De norske prismyndigheter går ikke så langt.

JN/I
7/142.

P. 2.

Bergverksindustrien.

Veringens organisasjon innenfor Statsadministrasjonen.

Bergverksakene er idag ikke samlet under ett kontor eller ett departement, men sorterer under flere forvaltningsgrener. De fleste bergverksaker bearbejdes imidlertid av Handelsdepartementets Industri- og Håndverkskontor. Det gjelder følgende saker:

Bergvesenet. Landet er administrativt delt i 5 bergdistrikter: Østlandske, Vestlandske, Trondheimske, Nordlands og Finnmark. Der er for tiden 4 bergmestere, idet Østlandske og Vestlandske bestyres av samme mann og dessuten en avdelingsingeniør. Bergmestrenes oppgave er hovedsakelig å påse at berglovens bestemmelser om muting, frist m.v. overholdes og virke som arbeidstilsyn ved besøk i gruvene og gi råd til folk som søker dem i spørsmål om malmfunn og avgi uttalelse til departementene o.s.v. Avdelingsingeniøren skal bistå bergmestrene og arbeider dessuten med bergverksaker i departementet.

Bergverkslovgivningen. Industri- og Håndverkskontoret håndhever bl.a. Lov om bergverksdriften av 14 juli 1842 (en lov som altså har kunnet feire 100-års jubileum isommer), Konesesjonslov av 14 desember 1917 for så vidt angår bergverkskonesesjoner, Lov om ervervelse av kalksteinforekomster av 3 juli 1914, Lov om rett til å utvinne gull m.v. av 17 juni 1869. Arbeidet omfatter bl.a. fastsettelse av konesesjonsvilkår, innkreving av konesesjonsavgifter m.m. videre utleie av Statens malm-anvisninger. Staten er dels ved hjemfallsretten i henhold til konesesjonslovens bestemmelse og dels ved gaver kommet i besiddelse av anvisninger rundt om i landet.

Norges Geologiske Undersøkelse er en statsinstitusjon som har til hovedoppgave å utarbeide et geo-

logisk kartverk over landet. Geologene arbeider dessuten også med rent praktiske spørsmål.

Geofysisk Malmleting. Arbeidet med den Geofysiske Malmleting ble opptatt i året 1930 etter initiativet av Handelsdepartementet og Bergverksingeniørforeningen. Institusjonen har vært finansiert ved oppdragsinnskter, bidrag av fonds og ved statsbidrag.

Kongsberg Sølvverk og dets skogvesen.

A/S Grong Gruber.

Studieselskapet Grong A/S.

Kings Bay Kull Co. A/S.

Bergverksdriften og bergverkslovgivningen for Svalbard og Jan Mayen.

Analyselab

→ Statens Råstofflaboratorium. *Geoteknisk*

Bergfondet. *ca. 1930*

Råstoff-fondet. *ca. 1930*

Under Sosialdepartementet sorterer de saker som angår statsstøtte til nødlidende bergverk. Det er idag bare A/S Røros Kobberverk som mottar støtte.

Organisasjon av forskningen vedrørende bergverksindustrien.

Forskningen i denne industri er idag av overordentlig beskjedent omfang. Geofysisk Malmleting og Norges Geologiske Undersøkelses arbeid kan vel tildels karakteriseres som forskning, eller blir bare å nevne den forskning som måtte drives ved Norges Tekniske Høyskole i oppredning, metallurgi, mineralurgi og geologi, ved Universitetet i mineralurgi, geologi m.v. og ved Statens Råstofflaboratorium undersøkelse over ildfaste materialer, spektrografiske analysemetoder m.v.

Dokumentasjon

Geoteknisk

Forslag til organisasjon av forskning i bergverksindustrien og malmleting.

En utbygging av undervisningen og forskningen ved NTH er uomgjengelig nødvendig. Den plan har vært drøftet i mange år om reising av en

egen bygning ved bergavdelingen ved NTH må endelig komme til utførelse. Bygningen må romme eller tilknyttes tidsmessige laboratorier for oppredning, metallurgi og bergbrytning. Det vil være naturlig at et eventuelt opprettendes sentralinstitutt for forskning i bergindustrien tilknyttes bergavdelingen.

Hva malmletingen angår bør Geofysisk Malmleting organiseres som statsinstitusjon i forbindelse med Norges Geologiske Undersøkelse og settes i stand til å gjennomføre en systematisk geofysisk undersøkelse av hele landet.

Oslo, den 7. september 1942.

J. Westvick